

(FINANCIËEL) JAARVERSLAG

2016

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard
te Bergambacht

GROENENDIJK ONDERWIJS
ADMINISTRATIE

Groenendijk Onderwijs Administratie B.V.
Trapezium 210 -- Postbus 80 -- 3360 AB Sliedrecht
Telefoon 0184-412507 / fax 0184-420701
www.groenendijk.nl / email algemeen: info@groenendijk.nl

INHOUDSOPGAVE

A TOELICHTING OP ONDERDELEN VAN HET JAARVERSLAG

Bestuursverslag	1
Kengetallen	27

B JAARREKENING

B1 Grondslagen	28
B2 Balans na verwerking resultaatbestemming per 31 december 2016	31
B3 Staat van baten en lasten 2016	33
B4 Kasstroomoverzicht 2016	34
B5 Toelichting behorende tot de balans na verwerking resultaatbestemming	35
B6 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten	42
B7 Overzicht verbonden partijen	48
B10 Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen	49
C3 Gebeurtenissen na balansdatum	50

C OVERIGE GEGEVENS

C1 Controleverklaring	50
C2 Statutaire regeling omtrent bestemming resultaat	52

PCPO Krimpenerwaard
Jaarverslag 2016

Geloof in onderwijs

DE ARK - DE WEGWIJZER - ICHTHUSSCHOOL - DE RANK -
KON. JULIANASCHOOL - KON. WILHELMINASCHOOL - EBEN-HAËZER - DE BRON

CONTACTGEGEVENS

ADRES Hoofdstraat 69a, 2861 AL Bergambacht

TELEFOON (0182) 35 08 70

EMAIL info@pcpokrimpenerwaard.nl

IBAN NL69 RABO 0130 0367 22

KVK NR. 24379256 Rotterdam

WERKGEVERSNUMMER 41532

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Algemene informatie	
1.1 PCPO Krimpenerwaard; samen sterk – juridische structuur	5
1.2 Missie en Visie	5
1.3 Leerlingenaantallen	6
1.4 Organisatiestructuur – naleving van de branche-code	6
1.5 Kernactiviteiten	8
2. Algemeen instellingsbeleid	
2.1 Zaken met persoonlijke betekenis	8
2.2 Onderwijsprestaties	8
2.3 Onderwijskundige en programmatische zaken	9
2.4 Ontwikkelingen als gevolg van interne- en externe kwaliteitszorg	9
2.5 Ontwikkelingen bij of in relatie met verbonden partijen	9
2.6 Interne beheersing en toezicht (Governance)	9
2.7 Zaken met politieke of maatschappelijke impact	10
2.8 Inrichting van de dialoog met interne en externe actoren	10
2.9 Gevoerd beleid inzake beheersing van uitkering na ontslag	10
2.10 Afhandelen van klachten	11
2.11 Huisvesting en toelatingsbeleid	11
2.12 Prestatiebox	11
3. Verslag toezichthoudend bestuur	
3.1 Wettelijke basis	12
3.2 Bestuursvorm	12
3.3 Toezichthoudende bestuursleden	12
3.4 Verslag afgelopen jaar	12
3.5 Jaarrekening	13
3.6 Vacatiegeldregeling	14
3.7 Besluiten waarvoor statutair bepaald voorafgaande toestemming van toezichthouders is vereist	14
3.8 Ten slotte	14
4. Financieel beleid	
4.1 Analyse van de financiële situatie	15
4.1.1 Kengetallen	15
4.1.2 Onderbouwing streefwaarden	16
4.1.3 Vergelijking streefwaarden – kengetallen per 31-12-2015	16
4.2 Toelichting op het resultaat en wat daartoe heeft bijgedragen	16
4.3 Vergelijking met de balansposten van vorig jaar	16
4.4 Analyse financieel resultaat	17
4.5 Analyse kasstromen	18
4.6 Treasuryverslag en verslag van gevoerd treasurybeleid	19
4.7 Risicobeheersing	20
5. Continuïteitsparagraaf	
A1 Gegevens set	21
A1.1 Personele bezetting	21
A1.2 Leerlingenaantallen	21
A2 Meerjarenbegroting	22
B1 Rapportage aanwezigheid en werking van interne risicobeheersing- en controlesysteem	24
B2 Beschrijving belangrijkste risico's en onzekerheden	24

Voorwoord

Met genoegen bied ik u hierbij het jaarverslag aan van de PCPO Krimpenerwaard. Hiermee leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid in 2016. Het verslag geeft een beeld van de inspanningen en de activiteiten die plaatsvonden op de domeinen identiteit, onderwijs, personeel, huisvesting en financiën. Binnen al deze aandachtsgebieden zijn ontwikkelingen ingezet, voortgezet en afgerond. Veel van de beleidsinitiatieven van de vereniging worden uitgevoerd op de scholen. Wij zijn dankbaar voor de inzet van directie en medewerkers in het realiseren van de doelstellingen van de PCPO Krimpenerwaard.

Wat opvalt is de vormgeving van dit verslag in de nieuwe huisstijl. Hierover is in 2016 nagedacht. De vertrouwde knikkers zijn daarbij uit het beeld verdwenen. De gedachte is dat met het nieuwe logo de naam PCPO Krimpenerwaard zich nadrukkelijker als zelfstandige 'merknaam' kan ontwikkelen. Deze groeit daarmee uit tot een keurmerk dat staat voor identiteit en kwaliteit. Deze worden zichtbaar in de kernwaarden *samen, christelijk, veilig, vertrouwd, ieder kind uniek, richting gevend, eigenheid en stabiliteit*.

Het logo drukt dit uit. De naam is weergegeven in een krachtig en onderscheidend lettertype. De C springt eruit door kleur en vormgeving. De verschillende kleuren drukken de diversiteit en de eigenheid van de scholen uit. Tegelijkertijd zijn zij nauw met elkaar verbonden. De C is ook anders gepositioneerd. Het geeft aan dat er sprake is van vooruitgang, beweging en ontwikkeling.

Het logo wordt ondersteund en versterkt door het motto 'Geloof in onderwijs'. Het spreekt uit dat wij ons in ons werk afhankelijk weten van God onze Hemelse Vader en dat wij bij alles wat wij doen en ondernemen kwalitatief goed onderwijs als uitgangspunt hebben.

G.T. Tissink,
directeur-bestuurder

1. Inleiding

1.1 PCPO Krimpenerwaard - 'geloof in onderwijs' (juridische structuur)

De vereniging PCPO Krimpenerwaard, opgericht in 2005 en gevestigd te Bergambacht.

De acht scholen gevestigd in Krimpen a/d Lek, Bergambacht, Gouderak, Lekkerkerk, Ouderkerk a/d IJssel en Schoonhoven vertegenwoordigen ongeveer 1440 leerlingen en circa 145 personeelsleden. De scholen hebben elk hun eigen (lokale) karakter. Samen staan ze sterk en gaan ze nieuwe uitdagingen aan, gericht op de toekomst.

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer: 24379256. Aan onze vereniging zijn geen nadere partijen verbonden.

1.2 Missie en visie – 'geloof in onderwijs'

Missie

De vereniging PCPO Krimpenerwaard heeft als doel 'het ontwikkelen, beschikbaar stellen en voor de toekomst waarborgen van kwalitatief hoogwaardig protestants-christelijk basisonderwijs'. Basis en uitgangspunt van ons onderwijs vormen het reddende en verlossende werk van Jezus Christus. Wij brengen onze identiteit tot uiting in ons lesgeven en in het omgaan met elkaar: kinderen, medewerkers en ouders/verzorgers. Wij verwelkomen ouders/verzorgers en leerlingen die zich thuis voelen bij onze manier van werken en leven.

Visie

Voor de scholen van de PCPO Krimpenerwaard is ieder kind uniek. Kinderen worden gestimuleerd om hun van God ontvangen talenten te leren gebruiken in dienst van anderen en van de samenleving. Wanneer kinderen zich op deze manier kunnen ontplooien en het beste uit zichzelf tevoorschijn kunnen laten komen, leren zij om niet alleen voor zichzelf te

leven, maar van betekenis te zijn voor anderen. Om dit zo goed mogelijk te verwezenlijken zullen kinderen op de scholen van de PCPO in een sfeer van geborgenheid moeten kunnen opgroeien. Er wordt goed voor hen gezorgd, ze worden door de leerkrachten gekend en met liefde omringd.

Identiteit

Levensbeschouwelijk

- Wij willen onze leerlingen vertrouwd maken met de Bijbel als Gods woord en de daarop gebaseerde christelijke waarden en normen.
- Onze identiteit brengen wij tot uiting in ons lesgeven en in het omgaan met elkaar: kinderen, medewerkers en ouders/verzorgers.

Pedagogisch

- Wij creëren een veilige, sfeervolle en uitdagende werk- en leeromgeving, waarin structuur geboden wordt en leerlingen gestimuleerd worden om zich te ontwikkelen.
- Ons onderwijs draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen tot verantwoordelijke en zelfstandige mensen.

Didactisch

- Wij bieden gedegen onderwijs t.a.v. kennis en vaardigheden van onze leerlingen.
- Aandacht voor de sociale, emotionele en creatieve ontwikkeling van de kinderen vinden wij erg belangrijk.

Maatschappelijk

- Onze scholen staan midden in de samenleving en stellen zich open voor nieuwe ontwikkelingen.
- Wij bevorderen de betrokkenheid en participatie van ouders, omdat onderwijs en opvoeding op school en in het gezin in elkaars verlengde liggen.

1.3 Leerlingenaantallen

Het aantal leerlingen op de scholen per 1 oktober is weergegeven in de tabel. De lange termijnprognose blijft een geringe daling aangeven over het totaal. In de nieuwe (heringedeelde) gemeente Krimpenerwaard is de opheffingsnorm voor alle kernen vastgesteld op 84. Deze nieuwe norm is ingegaan per 1 januari 2016.

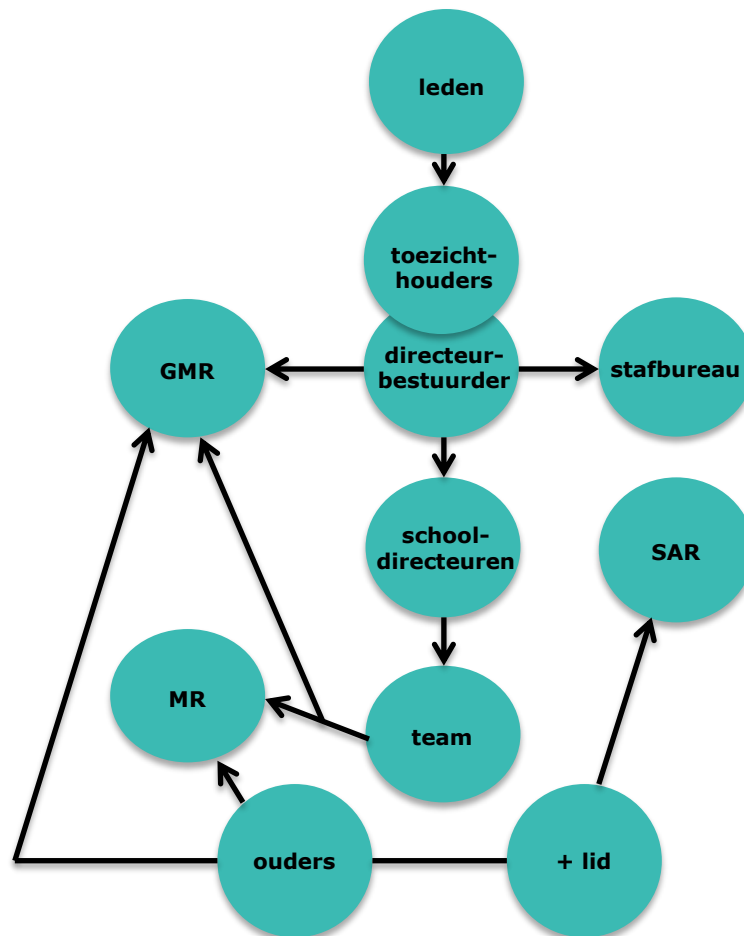
School	2013	2014	2015	2016	Opheffingsnorm 2016
De Wegwijzer	166	152	139	144	84
De Ark	268	266	267	267	
De Bron	130	121	129	112	
Eben-Haëzer	154	147	142	132	
Koningin Wilhelminaschool	223	236	223	221	
Koningin Julianaschool	90	87	94	88	
Ichthusschool	136	142	149	165	
De Rank	321	319	304	311	
TOTAAL	1.488	1.470	1.447	1.440	

1.4 Organisatiestructuur – naleving van de geldende branche-code

Het bestuur van de PCPO Krimpenerwaard bestaat uit het algemeen bestuur dat de intern toezichthoudende functie uitoefent en de dagelijks bestuurder die als directeur-bestuurder alle bestuurstaken uitvoert. Op deze manier zijn bestuur en toezicht gescheiden, zoals de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur' dat voorschrijft. De vereniging maakt daarbij gebruik van het Raad van Beheermodel (one-tierstructuur). De PCPO Krimpenerwaard hanteert de 'Code voor goed bestuur in het primair onderwijs', zoals vastgesteld door de leden van de PO-Raad.

Het organisatieschema hieronder maakt zichtbaar hoe de vereniging georganiseerd is.

Toelichting:

- leden: de ledenvergadering vormt het hoogste bestuursorgaan;
- toezichthouders: het algemeen bestuur met toezichthoudende taken; samen met de directeur-bestuurder vormen de toezichthoudende leden het bestuur in zin van de wet (bevoegd gezag);
- directeur-bestuurder: het dagelijks bestuur met uitvoerende bestuurstaken; samen met de intern toezichthouders vormt de directeur-bestuurder het bestuur;
- stafbureau: ondersteuning van directeur-bestuurder, toezichthoudende leden en scholen;
- schooldirecteuren: integraal verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding op schoolniveau;
- MR (medezeggenschapsraad) en GMR (gemeenschappelijke medezeggenschapsraad): raad op school- dan wel verenigingsniveau die tot taak heeft instemming of advies te verlenen als het gaat om beleidsstukken;
- SAR (schooladviesraad): raad die tot taak heeft de plaatselijke betrokkenheid tussen school, ouders en achterban te stimuleren en de school te adviseren op het gebied van identiteit;
- team: personeelsleden op schoolniveau;
- ouders: ouders van leerlingen.

Op 1 januari 2016 waren 417 personen lid van de vereniging PCPO Krimpenerwaard. In 2016 waren er 15 aanmeldingen en 38 opzeggingen, wat resulteert in een aantal leden van 394 per 31 december.

1.5 Kernactiviteiten

Het geven van kwalitatief goed christelijk onderwijs is de kernactiviteit van de PCPO Krimpenerwaard. Dat doen we vanuit een missie en met een visie (zie 1.2).

De directeuren zijn integraal verantwoordelijk voor de onder hen ressorterende school. Zij leggen verantwoording af aan het bestuur. Vanuit het stafbureau worden de kerntaken gecoördineerd en wordt vormgegeven aan de bestuurlijke taak.

In het strategisch beleid wordt voor de periode 2016-2020 aangeduid wat de vereniging wil bereiken. Jaarlijks wordt aan de hand van een jaarplan de concretisering gepresenteerd. Aan het einde van een schooljaar wordt in een evaluatie op de activiteiten teruggeblikt. Op basis van het strategisch beleid worden door de scholen schoolplannen en jaarplannen geformuleerd.

Belangrijke zaken van het gevoerde beleid worden beschreven in hoofdstuk 2.

Voor de financiële paragraaf en visie op de tekst wordt verwezen naar de hoofdstukken 4 en 5.

2. Algemeen instellingsbeleid

2.1 Zaken met persoonlijke betekenis

Het verzuimpercentage over 2015 bedraagt 3,34%. Dit wijkt in positieve zin af van het landelijk verzuimpercentage dat voor het primair onderwijs rond 6,1% ligt.

Na een waarnemende rol te hebben vervuld binnen de PCPO Krimpenerwaard is de heer G.T. Tissink, na een selectieprocedure, met ingang van 1 april 2016 benoemd tot directeur-bestuurder binnen de PCPO Krimpenerwaard. De benoeming is vooralsnog voor een periode van 1 jaar.

Op de Eben-Haëzer in Lekkerkerk was een vacature voor de functie van directeur. Met ingang van 1 januari 2016 tot en met 31 juli 2016 werd deze functie ingevuld door een interim-directeur. Vanaf 1 augustus 2016 is mevrouw L. van Beuzekom-Verkuil benoemd tot directeur van de Eben-Haëzer in Lekkerkerk.

Zoals beschreven in de klachtenregeling van de vereniging beschikt het bevoegd gezag over ten minste één vertrouwenspersoon. In 2016 waren er twee vertrouwenspersonen actief binnen de vereniging. Met ingang van november 2016 heeft mevrouw Ten Brink aangegeven haar functie te willen beëindigen. Dit verzoek is gehonoreerd. De ontstane vacature is ingevuld door de benoeming van ds. P. van Midden uit Bergambacht. Voor de tweede vertrouwenspersoon is een vacature. We zijn dankbaar dat de heer De Boer te kennen heeft gegeven dat hij zijn functie, indien nodig, tot het einde van het schooljaar wil blijven vervullen.

2.2 Onderwijsprestaties

In september vond het jaarlijkse bestuursgesprek plaats. De inspecteur bespreekt met de directeur-bestuurder en de coördinator IB/leerlingenzorg de actuele ontwikkelingen op de scholen, bij de inspectie en vanuit de overheid. Daarnaast is er aandacht voor de opbrengsten van de scholen m.b.t. tussentoetsen en eindtoets. De inspecteur gaf in één geval het oordeel 'zwak'.

Ook binnen vereniging en scholen zelf is er al langere tijd aandacht voor de opbrengsten. Het algemene beeld was dat die beter kunnen. Daar is dan ook extra aandacht aan geschonken. Dit resulteerde erin dat 7 van de 8 scholen een goede score behaalden op de eindtoets.

2.3 Onderwijskundige en programmatische zaken

In maart is het jaarverslag 2015 besproken en vastgesteld, in december volgde de vaststelling van de begroting 2017, deze cijfers vormen het uitgangspunt voor het te voeren beleid.

In 2016 schreven de scholen hun schoolplan. Dit kwam tot stand aan de hand van het strategisch beleidsplan van de vereniging, een interne SWOT-analyse, de tevredenheidpeilingen onder ouders, medewerkers en leerlingen en visiegesprekken die intern op schoolniveau zijn gevoerd.

Professionalisering van medewerkers, aandacht voor de interne en externe communicatie en ontwikkeling van het onderwijs moeten leiden tot scholen met een rijke en uitdagende leeromgeving, optimale opbrengsten en een toenemende kwaliteit van leren, leven en werken.

2.4 Ontwikkelingen als gevolg van interne- en externe kwaliteitszorg

In 2016 is een nieuw document kwaliteitsbeleid vastgesteld. In het verlengde hiervan zijn nieuwe formats voor managementrapportages ontwikkeld. Deze rapportages zijn gekoppeld aan de verschillende dashboards die de directie ter beschikking staan: EFJ (financiën) en Integraal (opbrengsten en tevredenheidsspeilingen). Ook van de directeur-bestuurder naar de toezichthoudende bestuursleden wordt gewerkt met nieuwe rapportagevormen. Deze zijn gekoppeld aan 4 grote thema's personeel, leerlingen, opbrengsten en onderwijs.

Er is een start gemaakt met het werken met Professionele leergemeenschappen (PLG's). In de PLG's participeren (onderwijskundig) specialisten van de verschillende scholen. Zij komen samen rond een onderzoeksvraag. De uitkomsten komen ter beschikking van de gehele vereniging. Er functioneren PLG's rond thema's als ICT, begaafdheid, coaching en passend onderwijs.

2.5 Ontwikkelingen bij of in relatie met verbonden partijen

In het kader van Passend Onderwijs maakt de PCPO Krimpenerwaard onderdeel uit van SWV PO Midden Holland 2814. Elke organisatie is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur van dit SWV. Het ondersteuningsplan is op dit niveau uitgangspunt voor het beleid. Een van de uitgangspunten is thuisnabij onderwijs te geven en gebruik te maken van de expertise van collega-scholen in de nabije omgeving. Om die reden werken we in de Krimpenerwaard samen met de scholen van Onderwijs Primair. Regelmatig zijn er gezamenlijke studieochtenden waarin IB'ers en directeuren concrete afspraken maken over de invulling en vormgeving van passend onderwijs.

Het gemeentebestuur van de Krimpenerwaard heeft het initiatief genomen tot het vormen van een Internationale Schakelklas (ISK) binnen de eigen gemeente, die gevestigd is in cbs De Ark. Tot dit moment gingen kinderen naar Gouda. Met de groei van het aantal statushouders binnen de gemeente en het bereiken van de grens aan de groei bij Stichting Klasse in Gouda was het zaak alternatieven te onderzoeken. De gezamenlijke schoolbesturen hebben zich achter de plannen van de gemeente gesteld en voelen zich medeverantwoordelijk voor dit initiatief. Kinderen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, komen voor een jaar naar de ISK, waarna zij zich aanmelden op een school in de eigen woonplaats.

2.6 Interne beheersing en toezicht (Governance)

Er is sprake van scheiding van bestuur en toezicht, op basis van de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur'. In hoofdstuk 3 staat het verslag van het toezichthoudend bestuur. In 2016 is één nieuwe toezichthouder aangetreden. Tijdens de jaarlijkse evaluatievergadering is onder leiding van een adviseur van Beekveld en Terpstra opnieuw vorm gegeven aan de interne evaluatie.

In 2016 hebben de toezichthouders 2 scholen bezocht tijdens de Tour de PCPO en in het kader van 'beleid belanghebbenden' voerden ze op de school gesprekken met ouders. Tevens is gesproken met de leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR), de schooladviesraden (SAR) en met de directeuren. De directeur-bestuurder heeft alle scholen regelmatig bezocht en met de directeuren op basis van de rapportages voortgangsgesprekken gehouden.

2.7 Zaken met politieke of maatschappelijke impact

De reguliere contacten met de gemeentelijke overheden zijn onderhouden. De meest aan-gelegen wijze is het voorbereiden en bijwonen van het 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (OOGO). Daar waar nodig is op basis van casuïstiek contact gezocht met de betrokken ambtelijke dienst en/of wethouder (te denken valt aan huisvestingszaken).

Op verschillende niveaus wordt gesproken over VVE-beleid en lokale onderwerpen (LEA). Met betrekking tot 'Passend onderwijs' wordt op regionaal niveau vanuit het onderwijsveld gesproken met de portefeuillehouders Sociaal Domein en decentralisatie. In het kader van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor huisvesting en onderwijs is in 2016 tussen gemeentebestuur en schoolbesturen overeenstemming bereikt voor een gezamenlijk traject om te komen tot het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Op basis van een offertetraject en gesprekken is bureau Hevo uitgekozen als de partij die dit traject vormgeeft. Vanuit ieder bestuur nemen 1 of 2 vertegenwoordigers zitting in de werkgroep.

2.8 Inrichting van de dialoog met interne en externe actoren

Het bestuur hecht belang aan een goed contact met omgeving en betrokkenen. Dit uit zich allereerst door presentie en een actieve bijdrage in alle relevante overleggen (SWV Passend Onderwijs, OOGO, bestuurlijke netwerken enz.). In de jaarplanning is, volgens een vast patroon, ruimte ingericht voor een structureel, jaarlijks overleg met leden (ALV), GMR, directeuren en schooladviesraden.

Tweewekelijks wordt voor directie, GMR en bestuur een nieuwsbrief uitgegeven (Infowaard) met informatie over alle actuele en lopende ontwikkelingen. Voor personeelsleden verschijnt er tweemaandelijks een nieuwsbrief betreffende de interne, externe en onderwijskundige actualiteit. Leden worden via een nieuwsbrief/jaarverslag geïnformeerd vanuit de vereniging en ouders ontvangen nieuwsbrieven vanuit de scholen.

Daarnaast wordt jaarlijks tijd ingeruimd voor een bezoek aan de scholen. De directeur-bestuurder legt naast de tweemaandelijkse voortgangsgesprekken met de directeur, jaarlijks per school een schoolbezoek af. De toezichthouders bezoeken ieder jaar enkele scholen en spreken daar met directie en het team en soms ook met ouders.

Dit totaal aan overleggen, bezoeken en nieuwsbrieven zorgt voor structuur en transparantie t.a.v. de interne en externe contacten en communicatie: de vereniging is 'in control'. Processen en procedures zijn zodanig ingericht, dat alle relevante risico's tijdig worden signaleerd en passende maatregelen worden genomen om deze risico's en de gevolgen daarvan te beheersen.

Voor de processen die onder de verantwoordelijkheid van administratiekantoor Groenedijk Onderwijs Administratie vallen verwijzen wij naar de TPM-verklaring van genoemd kantoor.

2.9 Gevoerd beleid inzake beheersing van uitkering na ontslag

In 2016 is er één personeelslid uit dienst gegaan d.m.v. ontbinding bij de kantonrechter. Dit heeft plaatsgevonden zonder enige consequenties voor de werkgever daar de wettelijke voorschriften zijn gevolgd.

2.10 Afhandelen van klachten

Er zijn geen klachten ingediend in 2016.

2.11 Huisvesting en toelatingsbeleid

Huisvesting

Vanaf 1 januari 2015 is het bestuur ook verantwoordelijk voor de buitenzijde van het onderhoud van de gebouwen. Hiervoor wordt nu jaarlijks een bedrag gedoteerd aan de voorzieningen voor toekomstig onderhoud. Bij met name de oudere schoolgebouwen komen er ingrijpende werkzaamheden aan, zoals het vervangen van de gevelkozijnen.

De meerjarenonderhoudsplannen van alle gebouwen zijn doorgenomen en de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden hebben plaatsgevonden. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking met ons vaste contactpersoon van Ben van der Vlist Adviesburo uit Schoonhoven. Inmiddels werken we met diverse mantelcontracten voor onderhoud en verplichte keuringen.

Toelating

Beleid rond toelating wordt uitgevoerd door de directeuren, verwijderen door de directeur-bestuurder. In 2016 was er geen sprake van verwijdering van leerlingen.

2.12 Prestatiebox

Conform geldende wet- en regelgeving zijn de middelen vanuit de Prestatiebox ingezet in 2016 voor de verschillende onderwerpen:

Opbrengstgericht werken

Binnen de vereniging is er dit jaar gewerkt aan de verdere professionalisering van de personeelsleden waar het gaat om opbrengstgericht werken. De leerkracht doet er toe, de leerkracht heeft de sleutel tot het verhogen van de opbrengsten. We hebben dit gedaan vanuit de drie pijlers onder het opbrengstgericht werken: pedagogisch klimaat, kind-betrokkenheid en effectieve instructie. Daarbij zijn er tal van andere zaken uitgevoerd, zoals data-gesprekken, kind-gesprekken, klassenconsultaties, enz.

Professionalisering leerkrachten en schoolleiders

De leerkracht doet ertoe. Vanuit dit motto is er veel aandacht voor de scholing en ontwikkeling van medewerkers. Aan de eigen interne Knikkeracademie (platform voor aanbod van trainingen en cursussen) is een nieuw element toegevoegd. Eigen medewerkers die specialist zijn op een specifiek terrein bieden ook zelf cursussen en workshops aan voor medewerkers van de PCPO. Zowel het externe als het interne aanbod wordt zeer gewaardeerd, getuige de evaluatieformulieren.

In 2016 sloot de PCPO Krimpenerwaard een overeenkomst met de Cadenza Highschool. Hierbinnen is voor de PCPO Krimpenerwaard een eigen e-learning omgeving ingericht. Iedere medewerker heeft een eigen inlogcode waarmee hij/zij toegang heeft tot een breed scala van e-learning-modules.

Directeuren en IB'ers doorlopen een gezamenlijk traject bij bureau Nivoz rond het thema 'Pedagogisch tact'. Doelstelling is dat beiden vaardigheden ontwikkelen en/of versterken t.a.v. de begeleiding van de ontwikkeling van leerkrachten op hun scholen.

Cultuureducatie

Op de scholen van de vereniging wordt gewerkt met de cultuurkalender. Daarnaast worden diverse lokale initiatieven ontplooid. Het grootste deel van deze middelen gaat naar excursies en gastlessen, daarnaast is er ruimte om vanuit deze middelen te werken aan integratie van cultuuronderwijs in het reguliere curriculum.

3. Verslag toezichthoudend bestuur

In het kader van de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur', die een scheiding tussen bestuur en intern toezicht vereist, wordt in dit verslag een apart hoofdstuk besteed aan het interne toezicht. Het hoofdstuk is geschreven door de interne toezichthouders ofwel de toezichthoudende bestuursleden.

3.1 Wettelijke basis

De wet schrijft voor dat interne toezichthouders ten minste belast zijn met:

- het goedkeuren van het meerjaren strategisch beleidsplan, de begroting en het jaarverslag;
- toezicht op naleving door bestuur van wettelijke verplichtingen en de 'Code voor goed bestuur in het primair onderwijs';
- toezicht op de doelmatige en rechtmatige verwerving, bestemming en aanwending van de middelen;
- het aanwijzen van een accountant;
- het afleggen van verantwoording in het jaarverslag.

3.2 Bestuursvorm

Sinds 2012 is het bestuursmodel "Raad van Beheermodel" (one-tier-structuur) officieel van kracht. Wij hanteren en passen de 'Code voor goed bestuur in het primair onderwijs' toe. Het bestuur van de PCPO Krimpenerwaard bestaat uit het algemeen bestuur dat de intern toezichthoudende functie uitoefent en de dagelijks bestuurder die als directeur-bestuurder alle bestuurstaken uitvoert. Op deze manier zijn bestuur en toezicht gescheiden, zoals de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur' voorschrijft.

3.3 Toezichthoudende bestuursleden

De toezichthoudende bestuursleden (per 31 december 2016) zijn in onderstaand overzicht weergegeven. In het kader van transparantie en ter voorkoming van mogelijke belangenverstrengeling zijn ook de nevenfuncties van de interne toezichthouders opgenomen.

Naam en woonplaats	Functie in toezichthoudend bestuur	Nevenfuncties	(Her-) benoeming
de heer L.H. Vermeulen, Ouderkerk ad IJssel	voorzitter		aangetreden op 30-05-2013
mevrouw W. vd Rotte - Bieshaar, Schoonhoven	vice-voorzitter		aangetreden op 30-05-2013
de heer Th. Simons Ouderkerk a/d IJssel	penningmeester		aangetreden op 01-06-2015
mevrouw M. Blijleven-Kloppenborg, Schoonhoven	Secretaris	lid van de commissie Governance van Verus	aangetreden op 30-05-2013
de heer W.M. Cammeraat, Bergambacht	algemeen bestuurslid		aangetreden op 01-06-2015
de heer H.P. Bezemer, Ammerstol	algemeen bestuurslid		aangetreden op 01.06.2016

3.4 Verslag afgelopen jaar

Het toezichthoudend bestuur heeft in 2016 vijf keer regulier vergaderd op de volgende data: 8 februari, 31 maart, 14 juni, 13 september en 21 december. Ook vond er overleg plaats met diverse interne en externe stakeholders, waaronder de GMR, de schooldirecteuren en de accountant. Ook in 2016 zijn de toezichthouders twee keer op bezoek geweest bij een school tijdens de zogenaamde 'Tour de PCPO'.

Intern toezichtkader

Bij de uitoefening van het intern toezicht is gebruikgemaakt van het intern toezichtkader (ITK). De uitspraken in het ITK gaan over de mate van professioneel handelen in de organisatie. Daarbij staat de vraag centraal wanneer het nu goed is. Aan de hand van deze uitspraken heeft het toezichthoudend bestuur het beleid, de besluiten en het functioneren van de directeur-bestuurder beoordeeld.

Nieuwe directeur bestuurder

Sinds 1 april 2016 heeft de PCPO Krimpenerwaard een nieuwe directeur-bestuurder. Na een intensief wervings- en selectietraject is de heer G.T. Tissink benoemd in deze rol.

Aandachtsgebieden voor toezichthouders

De trend van minder geformaliseerd naar meer opbrengst- en systeemgericht toezicht heeft zich ook in het afgelopen jaar doorontwikkeld. Dit betekent concreet dat, naast de formele jaarkalender met standaardrapportages, de focus meer is komen te liggen op de 'soft controls' van toezichthouden. Om dit op een goede en effectieve manier vorm te geven, heeft iedere toezichthouder een eigen aandachtsgebied. De ervaringen die hier in het afgelopen jaar mee op zijn gedaan, zijn positief.

Jaarlijkse evaluatie

Ieder jaar is er een evaluatie van het toezichthoudend bestuur. Dit jaar vond de evaluatie plaats op 15 november 2016 en stonden tijdens het eerste gedeelte vooral de basics van het toezichthouden centraal. Tijdens dit gesprek hebben we aan de hand van casuïstiek en gesprek stilgestaan bij dilemma's waar de toezichthouders soms mee te maken krijgen. Onder andere kwam aan de orde op welke manier intern toezichthouden effectief is en welke interventies toezichthouders kunnen plegen op het moment dat er iets niet goed gaat.

Prioriteiten

Naast de reguliere zaken vroegen een aantal zaken dit jaar bijzondere aandacht. In volgorde van prioriteit zijn dat:

- kwaliteit onderwijs;
- profilering PCPO Krimpenerwaard;
Het maximale halen uit de samenwerking tussen de verschillende scholen.
- strategische discussie;
- financiën.

Dit jaar kreeg de kwaliteit van het onderwijs veel aandacht van de toezichthouders. Directe aanleiding hiervoor waren de tegenvallende eindopbrengsten van twee scholen. Nauwlettend is gevolgd of de verbetervoorstellen en de toegepaste interventies het gewenste effect hebben.

Qua profilering en uitstraling van de PCPO Krimpenerwaard is een belangrijke stap gezet in het vernieuwen van de huisstijl.

Het toezichthoudend bestuur constateert met tevredenheid dat de laatste jaren met een positief financieel saldo zijn afgesloten. Dit jaar laat het resultaat een klein overschot zien.

3.5 Jaarrekening

Het toezichthoudend bestuur heeft het jaarverslag en de jaarrekening 2015 goedgekeurd en constateerde dat het voldoet aan de eisen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ook de begroting voor het kalenderjaar 2017 is goedgekeurd. De jaarrekening 2015 is door de accountant van Ree gecontroleerd en van een goedkeurende controleverklaring voorzien. Daarmee is aan het bestuur decharge verleend. De interne toezichthouders hebben de accountant uitgekozen en stelden vast dat deze onafhankelijk was ten opzichte van de PCPO Krimpenerwaard.

3.6 Vacatiegeldregeling

In artikel 25 van de 'Code voor goed bestuur in het primair onderwijs' zijn landelijke normbedragen vastgesteld voor vergoedingen aan toezichthoudende bestuursleden. Hierbij valt te denken aan vergoedingen voor onkosten die met het voorbereiden en bijwonen van de vergaderingen te maken hebben. Het bestuur heeft hier voor onbepaalde tijd vrijwillig afstand van gedaan. Daarnaast is vastgelegd dat een vergoeding te allen tijde goedgekeurd dient te worden door de algemene ledenvergadering.

3.7 Besluiten waarvoor statutair bepaald voorafgaande toestemming van toezichthouders is vereist door toezichthoudende bestuursleden

Op grond van de statuten en het bestuursreglement is voorafgaande goedkeuring van de toezichthoudende bestuursleden vereist voor een aantal (voorgenomen) besluiten. Het gaat hier (conform artikel 9 lid 3 van de geactualiseerde statuten) om:

- a. het aangaan of verbreken van duurzame en/of strategische samenwerkingsverbanden;
- b. het aangaan van (meerjarige) financiële verplichtingen die niet in de begroting zijn opgenomen;
- c. het aangaan van geldleningen;
- d. het aangaan of verbreken van een duurzame samenwerking met een andere rechtspersoon indien deze samenwerking of verbreking van ingrijpende betekenis is voor de vereniging of de in stand te houden scholen;
- e. ingrijpende reorganisaties, waaronder in ieder geval moet worden verstaan het gelijktijdig of binnen een kort tijdsbestek beëindigen van de arbeidsovereenkomst van vijf procent (5%) van het in dienst van de vereniging zijnde personeel;
- f. ingrijpende wijzigingen in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers in dienst van de vereniging;
- g. belangrijke wijzigingen in het onderwijsaanbod van de vereniging respectievelijk van de onder de vereniging ressorterende scholen;
- h. het stichten, opheffen of samenvoegen van scholen;
- i. vaststellen van het managementstatuut;
- j. het aanvragen van surseance van betaling of faillissement van de vereniging;
- k. het nemen van besluiten waarvan de toezichthoudende bestuursleden hebben bepaald dat deze aan haar goedkeuring zijn onderworpen. Bij een dergelijke beslissing van het bestuur moeten de desbetreffende besluiten duidelijk omschreven worden en onmiddellijk aan de directeur-bestuurder worden verteld.

In 2016 hebben zich ten aanzien van bovengenoemde punten geen zaken voorgedaan die voor besluitvorming in aanmerking kwamen.

3.8 Ten slotte

De PCPO Krimpenwaard maakt zicht sterk voor christelijk onderwijs in de Krimpenerwaard. Dit drijft leerkrachten, schooldirecteuren en ook het toezichthoudend bestuur. Samen met elkaar bouwen we in vertrouwen en afhankelijkheid van God, onze Hemelse Vader, aan een sterke organisatie die voor kinderen het verschil maakt.

4. Financieel beleid

Hieronder vindt u op hoofdlijnen de stand van zaken met betrekking tot de financiën van de vereniging en een verantwoording van de ingezette middelen over 2016. Ook voor 2016 geldt dat er binnen de wettelijke en eigen kaders is gewerkt aan het zo optimaal mogelijk inzetten van alle beschikbare middelen op basis van noodzaak en behoefte met daarbij solidariteit tussen de afzonderlijke scholen.

4.1. Analyse van de financiële situatie

De in paragraaf 4.1.1 genoemde kengetallen geven inzicht in de financiële gezondheid van de organisatie. We hanteren de hieronder toegelichte kengetallen:

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als: het vrije deel van het vermogen uitgedrukt in procenten van de totale jaarbaten.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen eigen en vreemd vermogen. Het verschaft inzicht in de financieringsopbouw en geeft aan in hoeverre aan de verplichtingen op langere termijn kan worden voldaan. De solvabiliteit is inclusief de bestaande voorzieningen.

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre op korte termijn aan de betalingsverplichtingen kan worden voldaan. Liquiditeit wordt gedefinieerd als: de verhouding tussen de vlottende activa (som van de liquide middelen en de vorderingen) en de kortlopende schulden. Een liquiditeit van groter dan 1 wordt doorgaans gekwalificeerd als voldoende.

Rentabiliteit

De rentabiliteit heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief resultaat. Voor de onderwijssector is een rentabiliteit van 0% verdedigbaar, omdat het onderwijs geen winstoogmerk kent. Rentabiliteit wordt gedefinieerd als: het resultaat uit de gewone bedrijfsvoering gedeeld door de totale baten uit de gewone bedrijfsvoering.

Huisvestingsratio

Deze geeft weer welk deel van de totale lasten is besteed aan lasten voor huisvesting. Daaronder vallen ook de afschrijvingen voor gebouwen en terreinen.

4.1.1 Kengetallen

Kengetal	Formule	Norm	2016	2015	2014	2013
Solvabiliteit	(Eigen vermogen + Voorzieningen) / Balanstotaal	>20%	80,00%	78,24%	77,43%	76,04%
Liquiditeit	Vlottende activa / Vlottende passiva	>0,5 en < 1,5	2,60	2,23	2,37	2,45
Rentabiliteit	Exploitatieresultaat / Totale baten	>0% en <5%	0,68%	-0,85%	0,91%	4,41%
Weerstandsvermogen	Reserves / Totale lasten	10%-20%	12,48%	10,51%	13,63%	13,67%
Huisvestingsratio	Huisvestingslasten / totale lasten *100		7,82%	7,50%	-	-

De tabel met kengetallen laat zien dat vrijwel alle kengetallen van de PCPO Krimpenerwaard zich binnen of boven de gestelde bandbreedtes bewegen. Daarmee voldoen deze cijfers aan de eisen die door het bestuur en de overheid gesteld zijn. Voor de huisvestingsratio heeft het bestuur geen norm gekozen. Het gevoerde beleid en behaalde resultaat in 2016 heeft zichtbare impact gehad op de kengetallen.

Het positieve resultaat zorgt voor een stijging van de kengetallen. Hierbij dient echter wel opgemerkt te worden dat het positieve resultaat voor het grootste deel het gevolg is van meevallend verzuim en het vrijwel ontbreken van personele frictie. Het grootste deel van het positieve resultaat is in een bestemmingsreserve geplaatst voor eventuele toekomstige tegenvallers.

4.1.2 Onderbouwing streefwaarden

Voor de streefwaarden geldt dat de norm gekozen is die de PO-raad, in navolging van de commissie DON, voor organisaties van de omvang van de PCPO Krimpenerwaard heeft vastgesteld. Bij het weerstandsvermogen is hier van afgeweken en is de bovengrens voor nu op advies van een controlerende accountant gesteld op 20% waar het advies 10% is. Gezien de kleinschaligheid van de vereniging en de risico's die in de continuïteitsparagraaf beschreven zijn, is er door het bestuur voor gekozen om te streven naar een weerstandsvermogen > dan 10%.

4.1.3 Vergelijking streefwaarden - kengetallen per 31-12-2016

In 2013 lieten de meeste kengetallen een (forse) stijging zien. De oorzaak van deze stijging lag echter voor het grootste deel in incidentele baten die in het december van 2013 zijn toegekend. De begroting voor 2014 was toen al goedgekeurd, voor 2014 geldt zodoende dat nagenoeg alle regulier ontvangen baten ingezet zijn voor het onderwijs en de kengetallen stabiliseerden. In 2015 is er voor gekozen om een deel van de incidentele middelen uit 2013 in te zetten. Dat maakt dat de rentabiliteit en het weerstandsvermogen een afwijkend beeld laten zien ten opzichte van andere jaren. Hieraan liggen echter bewuste keuzen ten grondslag. Voor 2016 geldt dat de kengetallen een geringe stijging laten zien als gevolg van het positieve resultaat. De kengetallen bevinden zich op gewenste niveaus.

4.2 Toelichting op het resultaat en wat daartoe heeft bijgedragen

Bij het opstellen van de begroting 2016 is uitgegaan van alle baten die met zekerheid zouden komen. Dit is een voorzichtige benadering, maar geeft in ieder geval de zekerheid dat er niet met baten gerekend wordt die onzeker zijn. Deze benadering maakt voor een groot deel dat de baten in zijn geheel hoger zijn dan begroot. Er zijn fors meer baten ontvangen van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs, vanuit het rijk vanwege een aanpassing van de Prestatiebox middelen. Ook is er een groeibijdrage ontvangen vanuit het rijk. Deze middelen zijn vrijwel één op één weer ingezet voor het bestemde doel. Verder zijn er meer overige baten als gevolg van detachering van (inval)personeel en een premierestitutie van de collectieve verzuimverzekering.

Aan de lasten kant zijn de personele kosten hoger dan begroot, maar niet zoveel hoger als de extra baten die voor personeel ontvangen zijn. Dit heeft te maken met het Eigen Risico Dragerschap wat aangegaan is per 01-07-2016. Vanwege het relatief lage verzuim, is hier een inderdieneffect van € 50.000 gerealiseerd. Ook is er efficiënter gewerkt met ondersteunend personeel in verband met Passend Onderwijs.

4.3 Vergelijking met de balansposten van vorig jaar

In vergelijking met vorig jaar, hebben zich geen opvallende of onvoorziene zaken voorgedaan. De materiele vaste activa is fors afgenomen als gevolg van het opschonen van de activalijsten. Alle volledig afgeschreven of niet meer aanwezige/werkende activa is van de activalijst verwijderd. De eventuele resterende boekwaarde is ten laste van 2016 gebracht. Daarnaast is er ook dit jaar een waarborgsom betaald voor ICT middelen waarmee momenteel een pilot gedaan wordt op een van de scholen. De liquide middelen zijn als gevolg van de netto opbouw van voorzieningen en het positieve resultaat gestegen ten opzichte van vorig jaar.

Balans per 31-12-2016 en 31-12-2015

Activa (€)	31 december 2016	31 december 2015
Materiele vaste activa	1.673.662	1.779.415
Financiële vaste activa	32.700	18.450
Vorderingen	454.676	435.256
Liquide middelen	1.398.002	1.267.158
Totaal	3.559.040	3.500.279
Passiva (€)		
Eigen vermogen	2.587.440	2.535.837
Voorzieningen	259.951	202.651
Kortlopende schulden	711.649	761.791
Totaal	3.559.040	3.500.279

4.4 Analyse financieel resultaat

Het beleid is erop gericht om binnen de beschikbare middelen kwalitatief goed christelijk onderwijs te bieden op onze scholen. Daarvoor wordt jaarlijks een begroting opgesteld. Hieronder ziet u het overzicht van de baten en de lasten over het jaar 2016, met daaronder op hoofdlijnen de verklaring van afwijkingen.

Baten (€)

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Rijksbijdragen	7.320.973	7.181.530	7.199.205
Overige overheidsbijdragen en – subsidies	65.906	47.940	65.401
Overige baten	250.806	162.728	235.844
Totaal Baten	7.637.686	7.392.198	7.500.450

De som van de baten laat ten opzichte van de begroting een groot verschil zien. Paragraaf 4.2 verklaart dit verschil. Een groeibijdrage (45k), Prestatieboxmiddelen (30k), extra middelen Passend Onderwijs (50k), detachering personeel (22k), een premierestitutie (15k) en meer baten vanuit de gemeente (15k) zijn hierbij de grootste posten. Ook de vergoeding vanuit het UWV en het Vervangingsfonds hebben een grote bijdrage. Voor vrijwel alle bovenstaande extra ontvangen middelen geldt dat er personele of materiële lasten tegenover staan.

Lasten (€)

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Personele lasten	5.657.476	5.612.431	5.753.686
Afschrijvingen	284.420	267.622	239.612
Huisvestingslasten	589.301	589.752	563.673
Overige instellingslasten	1.055.348	950.571	1.010.311
Totaal Lasten	7.586.544	7.420.376	7.567.282

De personele lasten over 2016 waren hoger dan begroot. Deels door inzet van personeel als gevolg van een eenmalige groeibijdrage, deels ook door tijdelijke extra inzet van personeel in het kader van ziekte vervanging en vervanging van zwangerschapsverloven. Daar tegenover staat een meevaller van 50k, dit is het verschil tussen de af te dragen premie van het Vervangingsfonds en de personele lasten voor de invalidekrachten over het tweede half jaar.

De afschrijvingslasten zijn als gevolg van het volledig opschonen van de actualijsten hoger dan begroot.

De huisvestingslasten zijn conform begroting, al zijn ze in verhouding met de middelen die daarvoor ontvangen worden te hoog. De overige instellingslasten zijn ruim 100k hoger dan begroot en deze materiële uitgaven sluiten lang niet aan bij de bekostiging. Dit is een ontwikkeling die al een aantal jaren zichtbaar is. Toenemende kosten voor onderwijslicenties, automatisering en leermiddelen zijn hiervan de oorzaak. Voor de komende jaren wordt de uitdaging om de materiële kosten in bedwang te houden om niet teveel budget voor de personele inzet te gebruiken.

Saldo baten en lasten (€)

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Totaal Baten	7.637.686	7.392.198	7.500.450
Totaal Lasten	7.586.544	7.420.376	7.567.282
Saldo Baten en Lasten	51.141	-/- 28.178	-/- 66.832
Financiële Baten en Lasten	462	1.375	3.274
Resultaat	51.603	-/- 26.803	-/- 63.558

Al met al kunnen we stellen dat het afgelopen boekjaar, behoudens de hierboven genoemde zaken, op hoofdlijnen conform de begroting is gelopen. Binnen de vereniging wordt er gedisciplineerd omgegaan met de doelstelling van evenwicht tussen baten en lasten zonder daarbij kwaliteit uit het oog te verliezen. Dit zal voor de toekomst een permanente uitdaging blijven, mede gezien de gestage leerlingencrimp en de toenemende materiële en huisvestingskosten in verhouding met de achterblijvende bekostiging.

4.5 Analyse kasstromen (w.o. financieringsstructuur, investeringen en (onttrekkingen) van voorzieningen)

Behoudens de in de voorgaande paragrafen beschreven zaken, hebben zich vrijwel geen opvallende zaken voorgedaan in 2016. Conform de meerjarenonderhoudsplanning is schilderwerk en onderhoud op de scholen uitgevoerd waarvan de kosten aan de voorziening zijn onttrokken. Deze voorziening is verder opgebouwd om aan de toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit de meerjarenonderhoudsplanningen te kunnen voldoen. De verwachting is dat deze voorziening over alle panden gezien de komende 30 jaar een positief saldo laat zien bij de meerjarig meegenomen dotatie. Daarbij dient wel opgemerkt te worden dat de rijksmiddelen onvoldoende zijn om een toereikende dotatie te doen, deze worden aangevuld met reguliere middelen.

Ook de gratificaties voor diverse jubilea zijn onttrokken aan de daarvoor bestemde voorziening en de voorziening is verder opgebouwd conform geldende richtbedragen.

Vanaf oktober 2014 tot heden heeft geen van de personeelsleden aangegeven hun verlof voor Duurzame Inzetbaarheid te willen sparen. Zodoende is er geen voorziening voor DI gevormd.

Vanuit de diverse bestemmingsreserves, waaronder 'nieuwbouw', zijn middelen onttrokken om de voorziene kosten daarvan te dekken.

Voor twee panden is in 2015 een VVE opgericht, een derde volgt in 2017. Het betreft MultiFunctionele Accommodaties waarvan het beheer bij een VVE ligt waarin de vereniging PCPO Krimpenerwaard zitting heeft. De lasten van de investeringen die wel gedaan zijn, lopen via de VVE. Voor de vereniging geldt dat dit een gering financieel risico met zich meebrengt omdat er liquide middelen voor de afschrijving en opbouw van een onderhoudsvoorziening in de VVE moeten worden ondergebracht. Dit heeft invloed op de kengetallen en het beschikbare vermogen om te investeren en uitgaven-pieken op te vangen.

Er zijn diverse investeringen gedaan, zoals opgenomen in de investeringsplanning van 2016. Deze zijn lager dan het afschrijvingstotaal. Ook voor de toekomst is het streven om de investeringen en afschrijvingen ten minste in balans te houden.

Investerings en afschrijven over 2016 (€)

	Investerings	Afschrijving
Gebouwen en terreinen	0	4.222
Technische zaken	17.603	21.503
Meubilair	18.500	81.083
ICT	111.391	102.135
Onderwijs Leer Pakket en apparatuur	31.173	75.476
Totaal	178.667	284.420

Hieronder de stand van de diverse (bestemming)reserves en voorzieningen per 31-12-2016 en 01-01-2016.

Reserves en eigen vermogen per 31-12-2016 en 01-01-2016 (€)

	31-12-2016	01-01-2016
Algemene reserve	938.483	856.507
Reserve personeel	514.768	615.076
Reserve bovenschools	441.948	400.435
Bestemmingsreserve bovenschools	70.000	20.000
Reserve nieuwbouw	50.554	62.602
Overige reserve (privaat)	571.686	581.219
Totaal Eigen vermogen	2.587.440	2.535.837

Voorzieningen per 31-12-2016 en 01-01-2016 (€)

	31-12-2016	01-01-2016
Voorziening onderhoud	192.545	148.881
Voorziening jubilea	67.407	53.770
Totaal Voorzieningen	259.951	202.651

4.6 Treasuryverslag en verslag van gevoerde Treasurybeleid

Naar aanleiding van het bestaan van overtollige liquiditeiten alsmede de invoering van de "Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016" (Officieel: Regeling van OCW van 6 juni 2016, nr. WJZ/800938 (6670) houdende regels voor onderwijsinstellingen omtrent het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten; gepubliceerd in Staatscourant nr. 30576 d.d. 15 juni 2016) is het te voeren beleid inzake het vermogensbeheer binnen de PCPO Krimpenerwaard vastgelegd in het Treasurystatuut.

Binnen de ruimte die dit beleid geeft, heeft de PCPO Krimpenerwaard in 2016 het vermogen beheerd. Alle middelen van de PCPO Krimpenerwaard stonden in 2016 bij de Rabobank op een spaarrekening. Gezien de lage rentestanden en de risico's die andere vormen van vermogensbeheer met zich meebrengen, was dit voor 2016 voor de vereniging de beste optie.

4.7 Risicobeheersing

De volgende risico's kunnen zich voordoen.

Risico	Maximale impact per risico (a)	Kans dat risico zich voordoet (b)	Berekende verwachte impact (a x b)
Tegenvallende leerlingaantallen	€ 50.000 per jaar	4	€ 25.000
Wet Werk en Zekerheid en transitievergoeding / arbeidsconflicten	€ 75.000 per jaar	3	€ 18.750
Onvoldoende bekostiging (buiten)onderhoud (o.a.) door de decentralisatie	€ 35.000 per jaar	5	€ 35.000
Vergrijzing personeelsbestand en DiOw verplichtingen	€ 35.000 per jaar	4	€ 17.500
Niet kunnen krijgen van goed gekwalificeerd personeel	€ 25.000 per jaar	3	€ 6.250
Eigen Risicodragerschap Ziekteverzuim	€ 50.000 per jaar	3	€ 12.500
Passend Onderwijs i.c.m. huisvesting	€ 35.000 per jaar	3	€ 8.750
Negatieve beoordeling Onderwijsinspectie	Impact niet in te schatten	2	€ 0

Kans:

- 1. Zeer onwaarschijnlijk < 5%
- 2. Onwaarschijnlijk 5% < > 10%
- 3. Waarschijnlijk 10% < > 25%
- 4. Meer dan waarschijnlijk 25% < > 50%
- 5. Zeer waarschijnlijk 50% < > 100%

5. Continuïteitsparagraaf

A1 Gegevens set

A1.1 Personele bezetting

De personele bezetting in FTE is als volgt. De afkorting wtf staat voor werktijdfactor, 1 wtf is een fulltime functie.

Functiegroep		2016	2017	2018	2019
Onderwijzend personeel	Aantal Personen	112	100	100	100
	Bezetting (wtf)	70,76	61,26	61,26	61,26
Management / Directie	Aantal Personen	10	8	10	10
	Bezetting (wtf)	8,75	7,35	8,47	8,47
Overige medewerkers	Aantal Personen	17	15	13	13
	Bezetting (wtf)	8,84	7,58	6,4	6,4

Voor 2016 t/m 2017 zijn de prognosecijfers ingevuld met de kennis van nu. De verwachting is dat er een lichte daling van het aantal personeelsleden zal blijven.

De terugloop van de Rijksbekostiging heeft te maken met de terugloop van het aantal leerlingen. Dit wordt deels opgevangen door een natuurlijk verloop (pensioen en/of teruggang in WTF). Het totaal aantal personeelsleden in dit overzicht wijkt af van het eerder genoemde aantal dit komt omdat een aantal personeelsleden meerdere benoemingen hebben binnen de vereniging.

A1.2 Leerlingenaantallen

Het aantal leerlingen op de scholen is als volgt. Voor 2017 t/m 2019 zijn prognosecijfers ingevuld. Wij verwachten dat er een dalende lijn blijft in de aantallen leerlingen. De daling zet voort door de demografische ontwikkelingen in het gebied waarbinnen de vereniging valt. Dat gebied is aangemerkt als 'anticiper regio'. De verwachting is dat de dalende lijn op een aantal scholen nog een aantal jaren doorzet.

Scholen	Jaartallen				
	2015	2016	2017	2018	2019
De Wegwijzer	139	144	145	145	145
De Ark	267	267	260	257	257
De Bron	129	112	103	95	102
Eben-Haëzer	142	132	132	132	132
Koningin Wilhelminaschool	223	221	221	217	215
Koningin Julianaschool	94	88	90	88	88
Ichthusschool	149	165	165	163	163
De Rank	304	311	295	273	273
Totaal	1447	1440	1411	1370	1375

A2 Meerjarenbegroting

In de onderstaande tabel de raming voor de balans van de komende jaren.

Balans 2016 t/m 2019 (€)

	2016	2017	2018	2019
Balans				
Vaste Activa	1.706.362	1.624.411	1.640.577	1.550.953
Immaterieel	0	0	0	0
Materieel	1.673.662	1.591.711	1.607.877	1.518.253
Financieel	32.700	32.700	32.700	32.700
Vlottende Activa	1.852.678	1.950.105	1.964.031	2.164.343
Vorderingen	454.676	450.000	450.000	450.000
Liquide Middelen	1.398.002	1.500.105	1.514.031	1.714.343
Totaal Activa	3.559.040	3.574.516	3.604.608	3.715.296
Eigen Vermogen	2.587.440	2.529.261	2.545.180	2.552.092
Algemene Reserve	938.483	999.032	1.034.663	1.056.623
Bestemmingsreserves	120.554	105.000	90.000	75.000
Overige reserves en fondsen	1.528.403	1.425.229	1.420.517	1.420.469
Voorzieningen	259.951	344.287	369.091	496.827
Langlopende schulden	0	0	0	0
Kortlopende schulden	711.649	700.968	690.337	693.337
Totaal Passiva	3.559.040	3.574.516	3.604.608	3.715.296

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting is uitgegaan van voortzetting van het huidige beleid. Dat wil zeggen dat er binnen de middelen die beschikbaar zijn, een (nagenoeg) sluitende begroting zal moeten worden gepresenteerd. De afspraken en uitgangspunten zijn vastgelegd in het Algemeen Financieel Beleid van de vereniging. Dit beleid is in 2014 herzien en door de diverse geledingen goedgekeurd, daarnaast inmiddels aangevuld met diverse relevante bijlagen.

Alle momenteel bekende baten, lasten en toekomstige (onderhoud- en investering)verplichtingen zijn meegenomen in de meerjarencijfers.

Conform de meerjaren investeringsplanning zullen de investeringen uitgevoerd worden. De verwachting is dat dit meerjarig gezien in zijn totaliteit min of meer in evenwicht zal zijn met het bedrag dat aan afschrijvingen opgenomen is, met een piek in 2018 waar er naar verhouding veel activa vervangen zal moeten worden.

De voorzieningen laten de komende jaren een sterk stijgende lijn zien. In het kader van de doordecentralisatie van het buitenonderhoud zal er gedoteerd gaan worden om de onderhoudsvoorziening op peil te krijgen. Binnen de door het rijk toegekende middelen zal dit gezien de staat van de gebouwen niet toereikend zijn. Er zullen middelen vanuit andere budgetten gebruikt moeten worden om de voorziening op gewenst niveau te krijgen. Voor de 3 MFA-locaties is of wordt door de Vereniging van Eigenaren een voorziening aangelegd. Deze lasten zullen rechtstreeks in het resultaat van het betreffende jaar opgenomen worden en zijn zodoende geen onderdeel van de voorziening groot onderhoud die hier genoemd wordt.

De volgende punten zijn meegenomen in de raming van baten en lasten:

- De krimp van het aantal leerlingen;
- De verwachte krimp van het aantal FTE's;
- De stijging van de gemiddelde leeftijd, inclusief de daarbij behorende stijging van de GGL;
- De te verwachten kosten van het budget duurzame inzetbaarheid en ouderschapsverlof;

- Gestegen loonkosten als gevolg van de cao en een verwachte stijging van de lonen in 2017 en verder;
- Een stelpost voor schommelingen in de werkgeverslasten.
- Een aantal stelposten als gevolg van de beschreven risico's zoals beschreven in 4.7.

Voor alles geldt echter dat de realiteit snel kan veranderen en dat boven- en onderstaande cijfers het beeld zijn met de kennis van nu.

Raming van baten en lasten 2016 t/m 2019 (€)

	2016	2017	2018	2019
Baten	7.637.686	7.455.271	7.437.627	7.317.524
Rijksbijdragen	7.320.973	7.238.040	7.238.478	7.123.333
Overige overheidsbijdragen en subsidies	65.906	53.669	41.579	41.579
Overige baten	250.806	163.562	157.570	152.612
Lasten	7.586.544	7.513.450	7.421.708	7.310.613
Personeelslasten	5.657.476	5.881.471	5.751.512	5.661.437
Afschrijvingen	284.420	262.439	255.781	242.705
Huisvestingslasten	589.301	618.156	620.181	622.236
Overige lasten	1.055.348	751.384	794.234	784.234
Saldo baten en lasten	51.141	-58.179	15.919	6.911
Saldo financiële bedrijfsvoering (rentebaten -/- rentelasten)	462	0	0	0
Saldo buitengewone baten en lasten	0	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Totaal resultaat	51.603	-58.179	15.919	6.911

Voor zover mogelijk zijn ook de kosten van de risico's zoals beschreven in 4.7 als stelpost opgenomen voor een gemiddelde waarde van de kans maal de impact. Dit blijft moeilijk te voorzien en vormt een beperkt risico voor de resultaten in de komende jaren.

Er zijn momenteel geen zaken voorzien voor wat betreft bouwkundige investeringen, grote contractactiviteiten of andere projecten, anders dan in de jaarrekening vermeld zijn.

B1 Rapportage aanwezigheid en werking van interne risicobeheersing- en controlesysteem en
B2 Beschrijving belangrijkste Risico's en onzekerheden

De afgelopen jaren hebben het bestuur, de toezichthouders en de directeuren een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd. De samenvatting daarvan is hieronder te vinden. Deze risicoanalyse heeft ook een plaats gekregen in het Algemeen Financieel beleid, die door de diverse geledingen is besproken en goedgekeurd.

KANS x IMPACT		 Vereniging PCPO Krimpenerwaard					
		KANS			IMPACT		
Naam bestuur		Vereniging PCPO Krimpenerwaard					
Risicofactoren	Waarderingscore	laag	gemiddeld	hoog	gewicht	Realisatie score	%
		1	2	3			
A Leerlingen							
1	Daling leerlingaantallen	0	0	1	3	9	8%
2	Wijziging gewichtenregeling	1	0	0	1	1	1%
3	Kinderopvang	0	1	0	2	4	3%
4	Concurrentiepositie	0	0	1	2	6	5%
5	PR en marketingstrategie	0	1	0	2	4	3%
6	Onzekere financieringsstromen	0	0	1	2	6	5%
						30	25%
B Kwaliteit onderwijs							
7	Beoordeling inspectie	0	1	0	2	4	3%
8	Kwaliteit onderwijskundig beleid	0	0	1	3	9	8%
9	Onderwijskundige vernieuwingen	0	0	1	2	6	5%
10	Adequate onderwijsconcepten	1	0	0	2	2	2%
						21	18%
C Personeel							
11	Vaststelling en indexerings GPL	0	1	0	2	4	3%
12	Leeflijdsopbouw personeel	0	1	0	2	4	3%
13	BAPO en uitgesteld BAPO	1	0	0	1	1	1%
14	Ziekteverzuim	0	1	0	2	4	3%
15	Wachtgeldrisico / sociaal statuut	1	0	0	2	2	2%
16	Actieplan LeerKracht / functiedifferentiatie	0	1	0	1	2	2%
17	Kwaliteit personeel	0	1	0	3	6	5%
18	Personeelsverloop	1	0	0	1	1	1%
						24	20%
D Organisatie							
19	Kwaliteit algemene directie	1	0	0	1	1	1%
20	Kwaliteit schoolleiding	0	1	0	3	6	5%
21	Kwaliteit P&C processen	1	0	0	2	2	2%
22	Beleidsplannen	1	0	0	2	2	2%
23	Governance / Managementstatuut	1	0	0	1	1	1%
24	Werking van de AO/IC	0	1	0	2	4	3%
						16	14%
E Gebouwen							
25	Stand van zaken onderhoud	1	0	0	1	1	1%
26	Onderhoudsintensiteit gebouw	1	0	0	1	1	1%
27	Bezettingsgraad	0	1	0	2	4	3%
28	Doordecentralisatie	0	0	1	3	9	8%
						15	13%
F Inventaris, apparatuur en OLP							
29	Gemiddelde ouderdom	1	0	0	1	1	1%
30	Toekomstige investeringen	1	0	0	2	2	2%
31	Achterblijven bekostiging bij normen	0	0	1	3	9	8%
						12	10%
totaal						118	100%

De belangrijkste risico's waar de PCPO Krimpenerwaard voor staat zijn ruwweg te verdelen in vijf zaken:

1. Leerlingenkrimp met de gevolgen daarvan

Het aantal leerlingen laat al een aantal jaren een gestage krimp zien. Dat lijkt de komende 3 à 4 jaar nog aan te houden. Formatief scherp sturen en meerjarig plannen maakt dit met betrekking tot het personeel gezien tot een beheersbaar probleem. Waakzaamheid blijft echter geboden. In het kader van huisvesting zorgt dit wel voor de nodige uitdagingen, dit wordt bij punt 3 beschreven.

2. Passend Onderwijs

De invoering van het Passend Onderwijs stelt ons voor verschillende uitdagingen. Dit geeft met name uitdagingen bij het zoeken van de juiste expertise en het werkbaar houden van de werkzaamheden van de leerkrachten. Zowel in het lesgevendende deel als bij de administratieve kant van het verhaal. De uitdaging is hier om zoveel als mogelijk passende plaatsen te bieden aan de leerlingen die aan onze zorgen zijn toevertrouwd en om aan de andere kant het welbevinden van het personeel in het oog te houden. Dit zal het komende jaar verder bekeken moeten worden. Vooralsnog lijken de middelen hiervoor nipt toereikend.

3. Huisvesting

Diverse schoolgebouwen zijn meer dan 40 jaar oud en brengen te veel kosten met zich mee. Sowieso is het vrijwel onmogelijk om de rijksbijdragen en de lasten qua huisvesting in balans te krijgen. Momenteel wordt met de gemeente Krimpenerwaard gewerkt aan een Integraal Huisvesting Plan waarbij gekeken wordt wat er in gezamenlijkheid gedaan kan worden op het gebied van renovatie of (ver)nieuwbouwen. Deze gesprekken verlopen constructief en zijn naar verwachting medio 2017 afgerond.

4. Bekostiging en regelgeving

In toenemende mate is het achterblijven van de materiële bekostiging een probleem. De kosten en investeringen voor leermiddelen/ICT en aanverwante zaken stijgen onafgebroken. De bekostiging wordt meer en meer ontoereikend. Daarbij is toenemende regeldruk (bij bijv. aanbesteding) aanleiding om meer expertise in huis te halen. De kosten – baten verhouding staat hierbij onder druk.

Momenteel onderzoeken we vormen van samenwerking met anderen om hier meer balans in te krijgen.

5. Eigen Risico Dragerschap ziekteverzuim

Vanaf 1 juli 2016 zijn we Eigen Risico Drager voor wat betreft het ziekteverzuim. Op basis van historische gegevens omtrent verzuim is deze keuze in samenspraak met de diverse geledingen gemaakt. De besparing op de premie in combinatie met vrijheid van inzet personeel, lijkt rendabel. Zowel in geld als in flexibiliteit en kwaliteit. Er is hier wel een risico aan verbonden. Het is denkbaar dat in een zeker jaar de verzuimkosten hoger zijn dan de bespaarde premie. Zodoende is er een bestemmingsreserve gevormd die de komende jaren tot het gewenste niveau gevuld zal worden.

Voor wat betreft de werking van de Administratieve Organisatie verwijzen wij naar het Handboek Administratieve Organisatie. Voor de Interne Controle verwijzen wij naar het Algemeen Financieel beleid en de bijlagen daarvan. Daarnaast zijn er zaken uitbesteed aan het administratiekantoor en zijn er afspraken gemaakt in een Service Level Agreement. Het administratiekantoor is in bezit van een TPM-verklaring wat de uitbesteedde zaken borgt.

POPO
KRIMPENERWAARD

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

KENGETALLEN

	2016	2015
Liquiditeit (<i>Vlottende activa / kortlopende schulden</i>)	2,60	2,23
Solvabiliteit 1 (<i>Eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	72,70	72,45
Solvabiliteit 2 (<i>Eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	80,00	78,24
Rentabiliteit (<i>Saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten (incl. fin. baten) * 100%</i>)	0,68	-0,85
Weerstandvermogen (<i>Eigen vermogen - materiële vaste activa) / rijksbijdragen * 100%</i>)	12,48	10,51
Huisvestingsratio (<i>Huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen / totale lasten * 100 %</i>)	7,82	7,50
Personele lasten / totale lasten (in %)	74,58	76,07
Materiële lasten / totale lasten (in %)	25,42	23,93

Liquiditeit

Het kengetal geeft aan in welke mate men in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen te voldoen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate de bezittingen op de activazijde van de balans zijn gefinancierd met eigen of vreemd vermogen.

Rentabiliteit

In het bedrijfsleven wordt met de rentabiliteit de winst- of verliesgevendheid van een onderneming bedoeld. In het onderwijs (non-profit sector) wordt een relatie gelegd tussen het behaalde resultaat en de ontwikkeling hiervan op het weerstandsvermogen.

Het geeft aan welk deel van de totale baten resteert na aftrek van de lasten.

Weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

Huisvestingsratio

Het kengetal geeft aan de verhouding van de huisvestingslasten t.o.v. de totale lasten.

B1 GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, is de verkrijgingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Tekorten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking opgenomen de realisatiecijfers van het voorgaande jaar, alsmede de (goedgekeurde) begroting van het huidige jaar.

In de jaarrekening is de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs van OCW toegepast. Door afronding op hele euro's kunnen in het verslag kleine verschillen worden geconstateerd.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur (rekening houdend met de rijksbekostiging voor materiële instandhouding). In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Het economisch eigendom van de schoolgebouwen berust bij de gemeente. Indien een gebouw door een school blijvend wordt verlaten, wordt het gebouw "om niet" aan de gemeente overgedragen.

De overige activagroepen met afschrijvingstermijnen zijn als volgt bepaald:

Verbouwing Bergambacht: 40 jaar.

Technische zaken: diverse afschrijvingstermijnen op basis van geschatte levensduur.

Meubilair: alle meubilair, met uitzondering van het speellokaal, 20 jaar; inrichting speellokaal 30 jaar.

ICT: computers, servers en printers 5 jaar; digitale schoolborden 10 jaar en netwerkbekabeling 20 jaar.

Onderwijsleerpakket: methoden, apparatuur (zoals koelkast, tv, projectoren) 9 jaar.

Als ondergrens voor te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar, wordt € 1.000,-- aangehouden.

Op voorstaande termijnen zijn uitzonderingen, dit betreft zaken welke voor 1 augustus 2005 zijn geactiveerd en waarvoor een andere afschrijvingstermijn is toegekend.

Egalisatierekening investeringssubsidies

Indien voor investeringen in de materiële vaste activa subsidies worden verkregen (b.v. van de gemeente voor eerste inrichting en onderwijsleerpakket), worden deze opgenomen in de egalisatierekening (opgenomen onder de kortlopende schulden), mits het actief economisch eigendom van de school/het bevoegd gezag is.

Uit de egalisatierekening valt jaarlijks een bedrag vrij ten gunste van de exploitatie, d.w.z. een lineaire vrijval gedurende dezelfde looptijd als waarin het actief wordt afgeschreven.

In voorkomende gevallen wordt onderscheid gemaakt tussen publieke en private subsidies.

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur.

Eigen Vermogen

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperkte bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde, met uitzondering van de voorziening voor jubilea. Deze wordt opgenomen voor de contante waarde.

Op grond van de "Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs" is een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen gevormd. Een medewerker bouwt aanspraken op voor een te ontvangen jubileumgratificatie bij 25-jarig en 40-jarig dienstverband. De voorziening is gebaseerd op algemene ervaringscijfers en schattingen. Op grond van algemene ervaringscijfers en schattingen is hiervoor een bedrag opgenomen van € 750 per FTE.

Voorziening groot onderhoud

Voor toekomstige uitgaven inzake groot onderhoud, die voor rekening van de school komen, wordt een voorziening gevormd ter egalisatie van de meerjarige onderhoudskosten. Op basis van een meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (subsidies en overige baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

"Algemene private reserves", "Reserve schoolfonds", "bestemmingsfonds digiborden" en "bestemmingsreserve nieuwbouw" zijn met eigen middelen, d.w.z. zonder subsidie van de overheid, opgebouwd. Het voor- of nadelig saldo van de exploitatie wordt toegevoegd c.q. onttrokken aan het fonds c.q. de reserve.

Pensioenen

De pensioenverplichtingen zijn ondergebracht bij bedrijfspensioenfonds ABP. Er bestaat geen individuele verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies bij een tekort ABP. De pensioenpremie die betrekking hebben op het boekjaar zijn als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

(Rijks)bijdragen

Onder de (rijks)bijdragen OCW worden de vergoedingen voor personele - en exploitatiekosten opgenomen. De (rijks)bijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa. In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Financiële instrumenten

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten.

De primaire financiële instrumenten van het bestuur, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van de groep zijn het kredietrisico en het liquiditeitsrisico.

Het beleid van het bestuur om deze risico's te beperken, luidt als volgt:

Kredietrisico

Het bestuur bewaakt voortdurend haar vorderingen. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor het bestuur minimaal.

Liquiditeitsrisico

Het bestuur heeft een treasurystatuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de begrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bijvoorbeeld deposito's.

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht**B2 BALANS NA VERWERKING RESULTAATBESTEMMING PER 31 december 2016**

	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
1				
Gebouwen en terreinen	109.333		113.555	
Technische zaken	285.075		288.975	
Meubilair	650.196		712.780	
ICT	338.969		329.712	
OLP en apparatuur	<u>290.089</u>		<u>334.392</u>	
		1.673.662		1.779.415
Financiële vaste activa				
2				
Waarborgsommen	<u>32.700</u>		<u>18.450</u>	
		32.700		18.450
Vlottende activa				
Vorderingen				
3				
Bekostiging OCW	353.482		361.354	
Overige overlopende activa	15.566		29.204	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	52.371		0	
Overige vorderingen	<u>33.257</u>		<u>44.698</u>	
		454.676		435.256
Liquide middelen				
4		<u>1.398.002</u>		<u>1.267.158</u>
			<u>3.559.040</u>	<u>3.500.279</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

B2 BALANS NA VERWERKING RESULTAATBESTEMMING PER 31 december 2016

		<u>31 december 2016</u>		<u>31 december 2015</u>	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Eigen vermogen	5				
Algemene reserve		938.483		856.507	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)		<u>1.648.957</u>		<u>1.679.331</u>	
			2.587.440		2.535.837
Voorzieningen	6				
Personeelsvoorzieningen		67.407		53.770	
Overige voorzieningen		<u>192.545</u>		<u>148.881</u>	
			259.951		202.651
Kortlopende schulden	7				
Crediteuren		73.520		108.481	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		238.344		281.623	
Schulden terzake van pensioenen		56.470		59.327	
Overige kortlopende schulden		22.978		15.869	
Overlopende passiva		<u>320.338</u>		<u>296.490</u>	
			<u>711.649</u>		<u>761.791</u>
				<u>3.559.040</u>	<u>3.500.279</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

B3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Baten			
(Rijks)bijdragen	7.320.973	7.181.530	7.199.205
Overige overheidsbijdragen en subsidies	65.906	47.940	65.401
Overige baten	250.806	162.728	235.844
	<u>7.637.686</u>	<u>7.392.198</u>	<u>7.500.450</u>
Lasten			
Personele lasten	5.657.476	5.612.431	5.753.686
Afschrijvingen	284.420	267.622	239.612
Huisvestingslasten	589.301	589.752	563.673
Overige instellingslasten	1.055.348	950.571	1.010.311
	<u>7.586.544</u>	<u>7.420.376</u>	<u>7.567.282</u>
Saldo baten en lasten	<u>51.141</u>	<u>-28.178</u>	<u>-66.832</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	1.912	2.500	5.565
Financiële lasten	1.451	1.125	2.291
Financiële baten en lasten	<u>462</u>	<u>1.375</u>	<u>3.274</u>
Resultaat	<u>51.603</u>	<u>-26.803</u>	<u>-63.558</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

B4 KASSTROOMOVERZICHT 2016

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en de kosten en uitgaven.

	2016		2015	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		51.141		-66.832
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	284.420		239.612	
- Mutaties voorzieningen	<u>57.301</u>		<u>48.760</u>	
		341.720		288.373
Veranderingen in vlottende middelen				
- Vorderingen	-19.420		58.602	
- Kortlopende schulden	<u>-50.142</u>		<u>-40.630</u>	
		<u>-69.562</u>		<u>17.972</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		323.299		239.513
- Ontvangen interest	1.912		5.565	
- Betaalde interest	<u>-1.451</u>		<u>-2.291</u>	
		<u>462</u>		<u>3.274</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		323.761		242.787
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-178.667		-361.823	
Overige investeringen in financiële vaste activa	<u>-14.250</u>		<u>-18.450</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-192.917		-380.273
Mutatie liquide middelen		<u>130.844</u>		<u>-137.486</u>
Beginstand liquide middelen	1.267.158		1.404.644	
Mutatie liquide middelen	<u>130.844</u>		<u>-137.486</u>	
Eindstand liquide middelen		<u>1.398.002</u>		<u>1.267.158</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

B5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS NA VERWERKING RESULTAATBESTEMMING

ACTIVA

VASTE ACTIVA

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
1 Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen	109.333	113.555
Technische zaken	285.075	288.975
Meubilair	650.196	712.780
ICT	338.969	329.712
OLP en apparatuur	290.089	334.392
	<u>1.673.662</u>	<u>1.779.415</u>

	Gebouw- en en terreinen	Tech- nische zaken	Meubilair	ICT	OLP en appara- tuur	Totaal
	€	€	€	€	€	€
<i>Boekwaarde 31 december 2015</i>						
Aanschafwaarde	235.461	400.736	1.414.958	1.214.407	975.757	4.241.319
Cumulatieve afschrijvingen	-121.906	-111.761	-702.178	-884.695	-641.365	-2.461.905
Boekwaarde 31 december 2015	<u>113.555</u>	<u>288.975</u>	<u>712.780</u>	<u>329.712</u>	<u>334.392</u>	<u>1.779.415</u>
<i>Mutaties</i>						
Investerings	0	17.603	18.500	111.391	31.173	178.667
Desinvesteringen	-70.871	-17.410	-368.778	-633.751	-386.696	-1.477.507
Afschrijvingen	-4.222	-21.503	-81.083	-102.135	-75.476	-284.420
Afschr. desinvesteringen	70.871	17.410	368.778	633.751	386.696	1.477.507
Mutaties boekwaarde	<u>-4.222</u>	<u>-3.900</u>	<u>-62.584</u>	<u>9.256</u>	<u>-44.303</u>	<u>-105.753</u>
<i>Boekwaarde 31 december 2016</i>						
Aanschafwaarde	164.590	400.928	1.064.679	692.047	620.234	2.942.479
Cumulatieve afschrijvingen	-55.257	-115.854	-414.483	-353.078	-330.145	-1.268.817
Boekwaarde 31 december 2016	<u>109.333</u>	<u>285.075</u>	<u>650.196</u>	<u>338.969</u>	<u>290.089</u>	<u>1.673.662</u>

Afschrijvingspercentages

		t/m
Gebouwen en terreinen	2,50 %	10,00 %
Technische zaken	4,00 %	20,00 %
Meubilair	3,33 %	12,50 %
ICT	5,00 %	33,33 %
OLP en apparatuur	5,00 %	20,00 %

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>	
	€	€	
2 Financiële vaste activa			
Waarborgsommen	<u>32.700</u>	<u>18.450</u>	
	<u>32.700</u>	<u>18.450</u>	
	Boek- waarde 1-1-16	Investe- ringen en verstrek- te leningen	Boek- waarde 31-12-16
	€	€	€
	<u>18.450</u>	<u>14.250</u>	<u>32.700</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
3 Vorderingen		
Bekostiging OCW	353.482	361.354
Belastingen en premies sociale verzekeringen	52.371	0
Overige vorderingen	33.257	44.698
Overige overlopende activa	15.566	29.204
	<u>454.676</u>	<u>435.256</u>
Bekostiging OCW		
Bekostiging OCW	<u>353.482</u>	<u>361.354</u>
	<u>353.482</u>	<u>361.354</u>
Overige vorderingen		
Gemeente inzake schade / ozb / bruidsschat	514	1.566
Gemeente inzake schakelklas	3.198	3.294
Vervangingsfonds inzake salariskosten	0	25.435
Overige vorderingen	29.545	14.404
	<u>33.257</u>	<u>44.698</u>
Overige overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	9.353	23.027
Waarborgsom, kantoorruimte Hoofdstraat	6.214	6.177
	<u>15.566</u>	<u>29.204</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
	€	€
4 Liquide middelen		
Kasmiddelen	215	406
Banktegoeden	<u>1.397.788</u>	<u>1.266.753</u>
	<u>1.398.002</u>	<u>1.267.158</u>
Kasmiddelen		
Kassen	<u>215</u>	<u>406</u>
	<u>215</u>	<u>406</u>
Banktegoeden		
Betaalrekening bestuur	111.724	76.303
Betaalrekening school	36.064	40.449
Spaarrekening	<u>1.250.000</u>	<u>1.150.000</u>
	<u>1.397.788</u>	<u>1.266.753</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

PASSIVA

5 Eigen vermogen

VERLOOPOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Saldo 1-1- 2016	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12- 2016
Algemene reserve	856.507	81.976	0	938.483
Bestemmingreserves publiek (A)				
Reserve personeel	615.076	-100.308	0	514.768
Bestemmingsreserve ERD	0	50.000	0	50.000
Reserve bovenschools	400.435	41.514	0	441.948
Bestemmingsreserve fusietraject	20.000	0	0	20.000
	1.035.510	-8.794	0	1.026.716
Bestemmingsreserves privaat (B)				
Reserve schoolfonds	233.684	-9.813	0	223.871
Algemene private reserves	331.250	4.815	0	336.064
Bestemmingsreserve nieuwbouw	62.602	-12.048	0	50.554
Bestemmingsfonds digiborden	16.285	-4.533	0	11.751
	643.820	-21.579	0	622.241
Totaal bestemmingsreserves (A + B)	1.679.331	-30.373	0	1.648.957
Eigen vermogen	2.535.837	51.603	0	2.587.440

	Saldo 1-1-2016	Dotaties	Onttrek- kingen	Vrijval	Rente- mutatie	Saldo 31-12-2016
--	-------------------	----------	--------------------	---------	-------------------	---------------------

6 Voorzieningen

Personeel:

Jubilea	53.770	21.989	-8.352	0	0	67.407
	53.770	21.989	-8.352	0	0	67.407

Overig:

Onderhoud	148.881	103.500	-59.836	0	0	192.545
	148.881	103.500	-59.836	0	0	192.545

Voorzieningen	202.651	125.489	-68.188	0	0	259.951
---------------	---------	---------	---------	---	---	---------

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
	€	€
7 Kortlopende schulden		
Crediteuren	73.520	108.481
Belastingen en premies sociale verzekeringen	238.344	281.623
Schulden terzake van pensioenen	56.470	59.327
Overige kortlopende schulden	22.978	15.869
Overlopende passiva	<u>320.338</u>	<u>296.490</u>
	<u>711.649</u>	<u>761.791</u>
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	140.959	166.228
Premies sociale verzekeringen	73.694	77.831
Premie vervangingsfonds / participatiefonds	<u>23.691</u>	<u>37.564</u>
	<u>238.344</u>	<u>281.623</u>
Overige kortlopende schulden		
Overige kortlopende schulden	<u>22.978</u>	<u>15.869</u>
	<u>22.978</u>	<u>15.869</u>
Overlopende passiva		
Subsidie Fonds Cultuurparticipatie	13.821	0
Nog te betalen vakantiegeld	184.534	176.472
Gemeente huisvesting	0	24.419
Vooruitontvangen investeringssubsidies publiek	50.533	54.331
Vooruitontvangen investeringssubsidies privaat	30.482	37.385
Vooruitontvangen bedragen	8.795	3.883
Levensloop uitkering	<u>32.172</u>	<u>0</u>
	<u>320.338</u>	<u>296.490</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

Model G Specificatie posten OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving Toewijzing

de prestatie is ultimo verslagjaar
conform de subsidiebeschikking

geheel
uitgevoerd
en afgerond

nog niet
geheel
afgerond

(aankruisen wat van toepassing is)

totaal

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13 lid 2 sub b)

G2.A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale lasten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
		EUR	EUR	EUR	EUR
totaal		0	0	0	0

G2.B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing	Bedrag toewijzing	Saldo 01-01 2016	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale lasten 31-12-2016	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
totaal		0	0	0	0	0	0

B6 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

Baten

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
(Rijks)bijdragen			
Vergoeding personeel	4.852.964	4.798.072	4.823.076
Aanv. bekostiging Herfstakkoord	0	0	9.845
Vergoeding Materiële Instandhouding	1.102.986	1.102.987	1.096.791
Vergoeding PAB	832.812	827.376	763.386
Niet-geormerkte subsidies	147.764	116.776	136.516
Ontvangen doorbetaling rijksbijdrage SWV	384.447	336.319	369.591
	<u>7.320.973</u>	<u>7.181.530</u>	<u>7.199.205</u>

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Gemeente: vergoeding declarabele kosten	2.765	0	3.579
Gemeente: subsidie schakelklas	7.814	0	7.700
Gemeente: overige vergoedingen	907	0	246
Gemeente: vrijval investeringssubsidies	3.701	3.700	3.156
Gemeente: schoolbegeleiding	50.720	44.240	50.720
	<u>65.906</u>	<u>47.940</u>	<u>65.401</u>

Overige baten

Verhuur onroerende zaken	25.857	19.500	31.053
Baten schoolfonds	85.148	66.550	78.715
Rekenverbetersubsidie	0	0	2.251
Vrijval investeringssubsidie privaat	6.903	7.432	6.892
Vrijval investeringssubsidie OCW	96	96	131
Ouderbijdragen	39.846	43.150	46.468
Overige baten personeel	33.960	21.000	25.087
Contributie leden	4.815	5.000	5.447
Overige baten	41.165	0	39.801
Baten levensloopregeling	1.732	0	0
Overige baten personeel agv detachering	11.284	0	0
	<u>250.806</u>	<u>162.728</u>	<u>235.844</u>

Lasten

Personele lasten

Lonen en salarissen	4.224.259	4.059.846	4.270.920
Sociale lasten	871.932	871.925	1.000.778
Pensioenlasten	483.975	483.975	517.847
Overige personele lasten	230.645	196.685	168.874
Uitkeringen (-/-)	-153.334	0	-204.734
	<u>5.657.476</u>	<u>5.612.431</u>	<u>5.753.686</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Lonen en salarissen			
Salariskosten directie	483.268	490.790	505.860
Salariskosten OP	4.162.892	4.282.924	4.218.756
Salariskosten OOP	265.156	363.837	298.621
Salariskosten t.l.v. vervangingsfonds	75.337	0	157.633
Salariskosten vervanging eigen rekening	29.654	15.800	2.079
Salariskosten vervanging BAPO	0	0	4.423
Salariskosten WSNS	0	0	16.427
Salariskosten personele frictie	9.608	19.000	12.661
Salariskosten rugzak-leerling	90.036	0	96.654
Salariskosten PAB	3.797	0	0
Onkostenvergoeding via salaris	7.329	0	3.936
Salariskosten ouderschapsverlof	49.106	37.500	68.087
Salariskosten gemeente	7.891	0	14.424
Correctie sociale lasten	-871.932	-871.925	-1.000.778
Correctie pensioenen	-483.975	-483.975	-517.847
BAPO kosten	97.495	0	107.001
Salariskosten t.l.v. OCW-subsidies	0	0	280
Salariskosten bovenschools	172.830	170.986	161.165
Werkkosten via PSA	17.903	0	19.217
Salariskosten levensloop opname	1.732	0	0
Salariskosten zw gerelateerde vervanging	66.540	0	79.692
Vervanging duurzame inzetbaarheid	5.278	0	19.305
Salariskosten Passend Onderwijs	24.020	34.909	0
Salariskosten onbetaald verlof	10.284	0	3.326
Salariskosten Kindkans (pass. ond.)	9	0	0
	<u>4.224.259</u>	<u>4.059.846</u>	<u>4.270.920</u>
Sociale lasten			
Sociale lasten	871.932	871.925	1.000.778
	<u>871.932</u>	<u>871.925</u>	<u>1.000.778</u>
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	483.975	483.975	517.847
	<u>483.975</u>	<u>483.975</u>	<u>517.847</u>
Overige personele lasten			
Nascholing	5.957	7.542	18.569
Kosten schoolbegeleiding	2.030	2.625	706
Mutatie VU/EJU	139	0	704
Kosten Arbo	11.499	16.000	15.181
Dotatie voorziening jubilea	21.989	7.000	15.415
Afdracht bovenschools	0	-22	0
Overige personeelskosten	66.635	48.016	43.049
Personele kosten contractbasis	6.155	5.500	6.052
Personele frictie	16.633	61.024	21.364
Werkkosten via FA	13.417	8.500	16.796
Externe advisering	13.207	17.500	23.876
Deelname collectieve regeling besturen	37.972	0	7.163
Personeel op declaratiebasis (interim)	35.012	23.000	0
	<u>230.645</u>	<u>196.685</u>	<u>168.874</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
Uitkeringen (-/-)			
Uitkeringen (-/-)	-153.334	0	-204.734
	<u>-153.334</u>	<u>0</u>	<u>-204.734</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

VERMELDING TOPFUNCTIONARISSEN EN GEWEZEN TOPFUNCTIONARISSEN 1 (Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking)

Naam	Voorzitter	Ingang	Einde	Omvang	Beloning €	Belastbare	Voorzieningen	Uitkeringen	Motiveringen overschrijding
	J/N	dienstverband	dienstverband	dienstverband in		onkostenvergoeding	beloning	beëindiging	norm en andere
				FTE			op termijn	dienstverband	toelichtingen
GT Tissink	N	01-09-2015		0,6250	49028	-	6478		

VERMELDING TOPFUNCTIONARISSEN EN GEWEZEN TOPFUNCTIONARISSEN 2 (Vermelding alle bestuurders zonder dienstbetrekking)

Naam	Voorzitter	Ingang	Einde	Omvang	Beloning €	Belastbare	Voorzieningen	Uitkeringen	Motiveringen overschrijding
	J/N	dienstverband	dienstverband	dienstverband in		onkostenvergoeding	beloning	beëindiging	norm en andere
				FTE			op termijn	dienstverband	toelichtingen

VERMELDING TOEZICHTHOUDERS (lid van het hoogste toezichthoudende orgaan)

Naam	Voorzitter	Ingang	Einde	Beloning €	Belastbare	Voorzieningen	Uitkeringen	Motiveringen overschrijding
	(J/N)	functievervulling	functievervulling		onkostenvergoeding	beloning	beëindiging	norm en andere
						op termijn	dienstverband	toelichtingen

L.,H. Vermeulen (voorzitter)

W. vd Rotte-Bieshaar

Th. Simons

M. Blijleven-Kloppenborg

W.M. Cammeraat

H.P. Bezemer

VERMELDING NIET-TOPFUNCTIONARISSEN (andere functionarissen van wie de bezoldiging c.q. de ontslagvergoeding de norm overschrijdt)

Funcieomschrijving	Voorzitter	Ingang	Einde	Omvang	Beloning €	Belastbare	Voorzieningen	Uitkeringen	Motiveringen overschrijding
	J/N	dienstverband	dienstverband	dienstverband in		onkostenvergoeding	beloning	beëindiging	norm en andere
				FTE			op termijn	dienstverband	toelichtingen

VERMELDING NIET-TOPFUNCTIONARISSEN (zelfde opgave als hierboven, maar dan over het voorgaande verslagjaar)

Funcieomschrijving	Voorzitter	Ingang	Einde	Omvang	Beloning €	Belastbare	Voorzieningen	Uitkeringen	Motiveringen overschrijding
	J/N	dienstverband	dienstverband	dienstverband in		onkostenvergoeding	beloning	beëindiging	norm en andere
				FTE			op termijn	dienstverband	toelichtingen

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

Personeelsbezetting

	2016	2015
	Aantal FTE's	Aantal FTE's
DIR	7,71	8,58
OP	73,48	74,87
OOP	9,67	10,31
	<u>90,86</u>	<u>93,76</u>

Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
€	€	€

Afschrijvingen

Gebouwen en terreinen	4.222	4.222	4.222
Technische zaken	21.503	20.573	18.953
Meubilair	81.083	55.559	53.520
ICT	102.135	113.651	95.210
OLP en apparatuur	75.476	73.617	67.707
	<u>284.420</u>	<u>267.622</u>	<u>239.612</u>

Huisvestingslasten

Huur huisvesting/terrein	24.861	26.750	41.081
Dotatie onderhoudsvoorziening	162.388	164.799	124.547
Onderhoud gebouw/installaties	49.667	61.933	63.181
Energie en water	120.107	102.000	102.485
Schoonmaakkosten	191.552	193.263	185.689
Heffingen	27.426	25.379	29.166
Tuinonderhoud	1.577	3.500	1.913
Bewaking en beveiliging	5.811	6.128	6.523
Onderhoudsbeheer	5.628	6.000	8.071
Overige huisvestingslasten	283	0	1.016
	<u>589.301</u>	<u>589.752</u>	<u>563.673</u>

Overige instellingslasten

Administratie- en beheerslasten

Administratie en beheer	90.695	89.000	109.202
Reis- en verblijfkosten	135	1.550	1.678
Accountantskosten	12.390	15.000	9.898
Telefoonkosten	10.969	10.500	14.104
Overige administratie- en beheer	7.206	7.300	8.148
	<u>121.395</u>	<u>123.350</u>	<u>143.029</u>

Inventaris en apparatuur

Onderhoud vervanging meubilair	5.558	4.100	4.673
	<u>5.558</u>	<u>4.100</u>	<u>4.673</u>

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

	Realisatie 2016 €	Begroting 2016 €	Realisatie 2015 €
<i>Overige</i>			
Representatiekosten	8.779	8.650	20.032
Contributies	16.261	18.000	18.847
Excursies / werkweek / sport	1.835	3.500	807
Medezeggenschap	1.391	4.050	2.798
Aansluiting radio / TV	1.055	0	313
Verzekeringen	3.324	4.592	3.093
Advertentiekosten	3.735	0	1.921
Portikosten / drukwerk	10.590	8.600	20.316
Kantinekosten	14.349	16.250	15.085
Culturele vorming	5.949	7.639	6.378
Schooltest / onderzoek / begeleiding	39.344	37.750	39.635
Overige gemeente	0	0	30
Projecten	1.179	0	87
Lasten OCW subsidies	49.820	62.794	78.234
Lasten overige subsidies	402	0	0
Lasten schoolfonds	134.808	106.850	119.426
Lief en leed	124	500	236
Overige uitgaven	221.568	166.900	126.642
Faciliteiten nieuwbouw (compens.reg.)	0	0	3.000
Kosten (invoering) passend onderwijs	51.084	90.000	95.031
Voorbereiding buitenschoolse opvang	9.160	0	0
	<u>574.754</u>	<u>536.075</u>	<u>551.910</u>
<i>Leermiddelen (PO)</i>			
Onderwijsleerpakket	204.222	157.796	169.769
Informatietechnologie	88.850	84.800	97.578
Kopieerkosten	60.568	44.450	43.352
	<u>353.640</u>	<u>287.046</u>	<u>310.699</u>
Totaal Overige instellingslasten	<u>1.055.348</u>	<u>950.571</u>	<u>1.010.311</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	1.912	2.500	5.565
	<u>1.912</u>	<u>2.500</u>	<u>5.565</u>
Financiële lasten			
Overige financiële lasten	1.451	1.125	2.291
	<u>1.451</u>	<u>1.125</u>	<u>2.291</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>462</u>	<u>1.375</u>	<u>3.274</u>
	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Specificatie honorarium			
Onderzoek jaarrekening	12.390	15.000	9.890
Andere controleopdrachten	0	0	0
Fiscale adviezen	0	0	0
Andere niet-controle-diensten	0	0	0
	<u>12.390</u>	<u>15.000</u>	<u>9.890</u>

B7 Overzicht verbonden partijen

Model E: Verbonden partijen

Naam	Juridische Vorm 2016	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen 31-12-2016	Resultaat jaar 2016	Art.2:403 BW	Deelname %	Consolidatie
SamenwerkingsVerband Primair Onderwijs Midden Holland		Gouda	4	EUR	EUR	Nee	0	Nee

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

B10 Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen

Huurovereenkomst:

Voor het pand aan de Hoofdstraat 69a te Bergambacht is een huurovereenkomst afgesloten met J.C. W. van Zwiene. De ingangsdatum van de overeenkomst is 15-8-2005 gedurende een periode van 36 maanden. Na deze periode wordt deze overeenkomst voortgezet met aansluitende perioden van telkens 5 jaar. De facturering geschiedt per kwartaal. De aanvangshuurprijs bedraagt € 4015,76 euro per kwartaal. Jaarlijks zal de huurprijs worden geïndexeerd (wijziging maandprijsindexcijfer volgens consumentenprijsindex reeks alle huishoudens, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek). In 2009 is een allonge opgesteld waarin het huurbedrag op € 5.888,79 euro per kwartaal is vastgesteld. In 2016 is dit bedrag geïndexeerd tot € 6.213,70.

Kopieercontract

De vereniging heeft een huurovereenkomst afgesloten met Basic Office m.b.t. kopieerapparatuur. De ingangsdatum van de overeenkomst is 1-5-2014 gedurende een periode van 60 maanden. Per kwartaal zal een huurprijs van € 7.106,- euro (ex.btw) bij vooruitbetaling in rekening worden gebracht. Eventuele meertikken zullen achteraf per 12 maanden worden verrekend.

Schoonmaakcontract

M.i.v. 1 januari 2017 is er met MKB Schoon! een mantelcontract afgesloten voor de Ark, Eben-Haezer, Kon. Wilhelminaschool, Kon. Julianaschool, De Rank en het stafbureau. Het schoonmaak van de Wegwijzer, de Bron en de Ichthusschool lopen via een beheerscommissie. De jaarlijkse reguliere schoonmaakkosten bedragen € 121.362,- (incl. BTW). Maandelijks zal 1/12-deel van het totale jaarbedrag in rekening worden gebracht. Het contract wordt aangegaan voor een periode van 1 jaar, dus vast tot 1 januari 2018. Opzegtermijn bedraagt minimaal 3 maanden.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Na overleg is gebleken dat er geen plan opgesteld wordt voor het sparen voor ouderverlof vanwege het ontbreken van personeelsleden die hieraan willen deelnemen.

Er is om die reden dan ook geen voorziening duurzame inzetbaarheid gevormd.

C1 CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring invoegen blad 1

Controleverklaring invoegen blad 2

Vereniging voor PCPO in de Krimpenerwaard, Bergambacht

C2 STATUTAIRE REGELING OMTRENT BESTEMMING RESULTAAT

Het bestuur verdeelt het resultaat over 2016 ad € 51.603 vooruitlopend op de vaststelling door de Algemene Ledenvergadering als volgt over de reserves.

			2016
			€
Resultaat algemene reserve			81.976
Resultaat reserve personeel	-100.308		
Resultaat bestemmingsreserve ERD	50.000		
Resultaat reserve bovenschools	41.514		
Resultaat bestemmingsreserve publiek (A)		-8.794	
Resultaat reserve schoolfonds	-9.813		
Resultaat algemene private reserves	4.815		
Resultaat bestemmingsreserve nieuwbouw	-12.048		
Resultaat bestemmingsfonds digiborden	-4.533		
Resultaat bestemmingsreserve privaat (B)		-21.579	
Resultaat bestemmingsreserve (A+B)			-30.373
Resultaat Eigen vermogen			<u>51.603</u>